

gibt. Sowohl im Zeitraum III als auch im Zeitraum V ist die prädikative Funktion mit großem Abstand die meistvertretere. Partizipien Präsens in adverbialer Funktion sind viel geringer belegt.

Fazit. In unserem Aufsatz wurden alle partizipialähnlichen Formen der MHD-Morpho-Datenbank der Zeiträume III und V des bairischen Sprachlandschaftes untersucht, die sich in die partizipiale Klasse einordnen lassen. Da das mittelhochdeutsche Partizip I als Bestandteil analytischer Verbformen auftreten kann, verfügt es nicht über eine breite Palette an syntaktischen Funktionen. Aus den Korpus-Ergebnissen lässt sich feststellen, dass die mittelhochdeutschen Partizipien I nicht nur attributiv, sondern auch prädikativ und adverbial gebraucht worden sind. Das Partizip Präsens tritt sowohl im nominalen als auch im verbalen Bereich. Die Partizipien I beziehen sich nicht nur auf die vom Subjekt kodierte Rolle, sondern auch auf die Rolle, die dem verbalen Charakter der Partizipien I geschildert ist. Die attributiven Partizipien können prinzipiell durch alle Satzglieder, die vom finiten Verb abhängen, erweitert werden. Das passiert dank ihrer verbalen Fügungskraft. Die Verwendung des mittelhochdeutschen Partizipien Präsens als Adverbial bestätigt Ansicht, dass Partizipien alle Aufgaben der Adjektive und Verben erfüllen können. Aus der Analyse geht hervor, dass die syntaktischen Funktionen der Partizipien I im Mittelhochdeutschen eine entscheidende Rolle bei ihrer Einordnung in eine bestimmte Wortklasse spielen.

LITERATUR

1. Eisenberg, Peter Die Ersatzinfinitiv im Verbzweitsatz. Zur Interaktion von Semantik, Morphologie und Wortstellung. In: Daniel Baudot / Irmtraud Behr (Hrsg.): Funktion und Bedeutung. Modelle einer syntaktischen Semantik des Deutschen. Festschrift für François Schanen. Tübingen, 2003, S. 95-105.
2. Fuhrhopp, Nanna / Teuber, Oliver Das Partizip I als adjektivischer Infinitiv. In: Bittner, Andreas u.a., 2000, S. 173-190.
3. Helbig, Gerhard / Buscha, Joachim Die deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht. In: Langenscheidt KC, Berlin und München, 2001, S. 107-108.
4. Karlsen, Espen Die Accusativus cum Infinito and Quod clausus in the Revelaciones of St. Bridget of Sweden. Frankfurt/Main: Peter Lang Verlag, 2001, 1. Aufl., 253 S.
5. Klein, Thomas / Solms Hans-Joachim / Wegera Klaus-Peter Mittelhochdeutsche Grammatik. Teil III. Wortbildung. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2009, 684 S.
6. Schrodt, Richard Althochdeutsche Grammatik II. Syntax. Tübingen: Max Nimeyer Verlag, 2004, 240 S.
7. Zifonun, Gisela / Hoffmann, Ludger / Strecker, Bruno et. Al. / 1997: Grammatik der deutschen Sprache. 3. Bd. Berlin : de Gruyter.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ

к. філос. н. Горохова Л. В.,

Україна, Житомир, Житомирський державний університет імені Івана Франка

Abstract. The article deals with the reform of higher education, analyzes the main trends and problems of modernization in the context of current global changes. There is no doubt that today the fact that competitiveness and sustainable economic growth in Ukraine will provide educational system aimed at implementing conservation programs and increase the accumulated science and practice of public knowledge.

These processes are caused by the need to adapt the system of higher education and professional training to dynamic changes in today's globalized world. The desire to join the common European educational space, in addition to improving the quality of education, strengthen its ability to compete with American and Asian educational systems causes the transformation of education at one of the decisive factors of socio-cultural information society.

Stated that one of the objectives of the national higher education is the formation of modern national elite capable of ensuring reproduction and development of innovative potential of the economy and democratic society. Therefore, higher education presents an important factor in the push

for innovation as the global economy, which seeks to enter Ukraine requires a new level of education and continuous improvement of knowledge and skills throughout life.

The competitiveness requires not only the preservation of the old time-tested educational system, but also timely and effective modernization of its combination with global developments. It is emphasized that higher education system needs further implementation of reasonable institutional reforms that require a careful, gradual, pre-prepared organizational and financial support.

Keywords: competitiveness, modernization, system higher education, academic autonomy, education model.

Знання, а не матеріальні ресурси, не гроші, не вода,
а саме знання визначають майбутнє світу.

Шимон Перес

Соціокультурна ситуація у світі загалом та в Україні зокрема свідчить про те, що сучасна система освіти потребує докорінних змін у контексті викликів XXI століття. Суперечливість та масштабність нинішніх подій створює різноманітні проблеми для людини, захоплюючи її особистісний простір. Прагнення підприємця отримати максимум доходу і задовольнити власні інтереси спонукають його на свій страх і ризик вибирати, де і коли, що і скільки, як і для кого виробляти. Системі вищої освіти, як і іншим галузям, притаманна ринкова конкуренція. Особливо на сучасному етапі розвитку, коли суб'єкти ринку освітніх послуг, як і учасники будь-яких інших ринкових відносин, перебувають у ситуації конкуренції.

Виходячи із змістовного визначення самого терміна, який означає змагання, суперництво, зіткнення, сьогодні конкуренцію називають засадами, енергією піднесення ринкової економіки, обов'язковою умовою розвитку в цілому при постійній зміні складу її суб'єктів. Оскільки предметом конкуренції є продукти діяльності суб'єктів, з яким вони виходять на ринок, то у сфері вищої освіти найзагальнішим предметом конкуренції виступають освітні послуги. Вища освіта – специфічна галузь ринкової економіки, в якій вузи, що продукують освітні послуги, створюють приватні і суспільні блага й виступають на ринку в якості корпорацій. Необхідність дослідження сучасних підходів до формування конкурентних стратегій освітніх установ і вдосконалення організації освітнього процесу, а також розробка заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності освітніх послуг, зумовили актуальність досліджуваної проблеми.

Питання конкуренції освітніх послуг та модернізації системи освіти окреслені у Національній доктрині розвитку освіти в Україні. У останній зазначено, що освіта має стати стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені. Відтак вже на початку XXI сторіччя ми спостерігаємо зростання уваги суспільства до вищої освіти, модернізація якої стала об'єктивною необхідністю.

Актуальність досліджуваної проблеми засвідчує значна кількість публікацій педагогів, соціологів, філософів та науковців інших галузей, зокрема таких як: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, О. А. Дубасенюк, В. С. Журавський, С. І. Здіорук, В. Г. Кремень, В. І. Луговий, М. І. Михальченко, С. М. Ніколаєнко, П. Ю. Саух, М. Ф. Степко, В. А. Яблонський та інші. Зважаючи на те, що нині процес модернізації сучасної освіти й запровадження сучасних технологій та інновацій набуває значних обертів метою статті є не лише аналіз окресленої проблеми в контексті світових та євроінтеграційних процесів, а й пошук новітніх шляхів модернізації та конкуренції в системі сучасної освіти України.

Аналізуючи проблеми модернізації сучасної освіти П. Саух відмітив, що: «абсолютна більшість зарубіжних учених зазначає, що нинішня система освіти не відповідає вимогам часу. Її жорстко критикують та моделюють новий образ, адекватніший сучасній соціокультурній ситуації. Але й неklasичні обриси нового образу освіти не завжди вселяють надію, що ми на правильному шляху. Орієнтація на ринок праці витісняє з освітнянської сфери розуміння унікальності особистості, її високого призначення, роль таланту й обдарованості. Освіта стає знеособленою» [8, с. 3]. Прикладом конкуренції у сфері вищої освіти є суперництво між державною та приватною її складовими.

Як в науковій літературі, так і в суспільній думці можемо зустріти протилежні підходи щодо співвідношення між зазначеними складовими освітньої галузі. Від думок про те, що приватна освіта (котра дискредитувала себе) має взагалі вийти з ринку освітніх послуг до тверджень про те, що в умовах ринкової економіки в освіті повинен домінувати приватний сектор, а частка держави поступово скорочуватися. Проте зазначений поділ на приватну і державну освіту можна вважати дещо умовним, оскільки значна частина державних ВНЗ надає

комерційні послуги, а викладачі державних вузів активно включені в освітні процеси приватних навчальних закладів. До прикладу, згідно інформації Єдиної державної електронної бази з питань освіти [3] станом на 17.07.2014 року мережа вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації налічувала 803 заклади, з них : державної форми власності – 415 закладів, комунальної форми власності – 221, приватної форми власності – 167, у яких навчально-виховний процес забезпечували майже 14,4 тис. докторів наук та понад 71,4 тис. кандидатів наук і майже 12,7 тис. професорів та 48 тис. доцентів.

У той же час, окремі кроки, зокрема надання у 2014 році МОН України університетам автономії, теж мали певний вплив на їх модернізацію та конкурентоспроможність. На думку экс-міністра освіти і науки Сергія Квіта «Університет не повинен буде тепер затверджувати в міністерстві штатний розклад і буде його формувати так, як вважає за потрібне. Якщо штат буде роздутим, то фінансово університет просто може стати неконкурентоспроможним, тому вузам необхідно буде прораховувати необхідну саме йому кількість співробітників. Що стосується фінансової автономії, то це, перш за все, дозвіл на виведення університетського спецфонду з Держказначейства на депозитні рахунки в банках. Дуже великий простір для академічної автономії, яку перш за все буде видно в якості університету – це буде проявлятися в змістовному і якісному викладанні, проведенні наукових досліджень. Автономія – це не тільки права, а й відповідальність. Саме відповідальність за якість освіти ми покладемо на університет» [4]. Про результативність таких кроків ми можемо говорити аналізуючи стан і тенденції розвитку сучасних університетів. Сам же экс-міністр, оцінюючи свою роботу на засіданні Атлантичної ради (США) 23 травня 2016 року зазначив : «Після Революції Гідності, у період з 2014-го по 2016-й рік, я очолював Міністерство освіти і науки України. Тому досить легко можу зробити огляд основних змін, досягнень та перешкод, з якими стикається Україна в реалізації освітніх реформ. Нашими головними пріоритетами були: забезпечення доступу населення до якісної освіти, децентралізація управління галуззю, автономія навчальних закладів, дерегуляція, дебіюрократизація, партнерство держави і приватного сектору та демократичне управління. Революція підняла високу планку для освітніх реформ в Україні. Ми були готові до викликів, які нам були кинуті, незважаючи на економічну кризу та вимогливість громадян до Уряду» [7]. Досить складно дати однозначну оцінку цієї ситуації, оскільки кожна із реформ має свої наслідки, переваги і недоліки.

Вища освіта у цивілізованому світі, на думку В. Яблонського, є не просто способом реалізації фахових потреб особистості, вона в значній мірі перевтілюється в духовну необхідність суспільства: «вища освіта останнім часом стала менш якісною, переважна більшість випускників вищих навчальних закладів виявляються не конкурентоспроможними на Європейському ринку праці, випускникам східноєвропейських університетів тут пропонують просто фізичну роботу. Це спонукало провідні університети Європи об'єднати свої зусилля в рамках укладеної Болонської Конвенції і започаткувати великомасштабну реформу шляхом створення зони європейської освіти та науки» [10]. Державна освіта базується на традиціях, наукових школах, але, зазвичай, державні ВНЗ мають відповідну матеріально-технічну базу, соціальну інфраструктуру. Актуальними проблемами державної освіти є невідповідність структури підготовки спеціалістів ринковому попиту; жорстка прив'язка до бюджетного фінансування; обмеженість коштів; складні процедури акредитації та ліцензування спеціальностей; необхідність узгоджень програм; певна бюрократизація навчального процесу. Приватні ж ВНЗ пропонують більш гнучкі види і форми навчання, у них відсутні часткові формальні обмеження на проведення комерційної діяльності, які стосуються державних освітніх закладів. У таких вузах, як правило, швидше реагують на ринковий попит, змінюючи навчальні плани і запроваджуючи нові спеціальності, у них більш гнучка система оплати, що дозволяє «переманювати» студентів. У той же час, приватні навчальні заклади працюють переважно в орендованих приміщеннях, у них відсутні науково-освітні школи, не вистачає педагогічних кадрів високої кваліфікації. Тому відкриття нових комерційних ВНЗ популяризує пропозицію неякісних послуг, а іноді – квазіпослуг, які не тільки не відповідають сучасним потребам, а й створюють негативний імідж освітньої галузі в цілому.

Можливо переваги обох форм освіти є одночасно чинниками підвищення їхньої конкурентоспроможності, а недоліки наявні в обох секторах – скорочують можливості ефективної участі в конкуренції й спонукають до рішучих дій. Аналіз окремих аспектів конкуренції вищої освіти підтверджує той факт, що конкуренція є внутрішньо притаманною освітньому ринку; в зазначених умовах суперництва неминуча поступова реструктуризація

галузі, злиття і поглинання, вихід на ринок нових суб'єктів освітніх послуг. Створення ж реальної конкуренції не означає виходу держави з освітньої галузі.

Ефективна і конкурентоспроможна стратегія діяльності освітнього закладу має будуватися на поєднанні методів науково обґрунтованого прогнозування, гнучкого планування та адаптованих до реальної ринкової ситуації маркетингових механізмів, які базуються на наступних принципах: інновацій, диверсифікацій освітніх програм, синергетичної ефективності, безперервності освіти, просування освітніх послуг, управління якістю. Слушною з цього приводу є думка П. Сауха про те, що «сьогодні у світі за нашу інтелектуальну і політичну підтримку змагаються три моделі освіти: класична (фахова), неklasична (ліберальна) і постнеklasична. Найпоширенішою серед них є класична. Вона найповніше задовольняє потреби індустріального суспільства і є випробуваним механізмом тиражування спеціалістів, які мають професійно зорієнтовані вміння і готові до ринку найманої праці» [8, с. 100–101]. Загострення конкурентної боротьби на ринку праці й освітніх послуг об'єктивно призводить до ситуації, коли необхідно вирішувати питання коригування та координації освітньої політики з урахуванням ринкових, економічних особливостей території та діяти «на свій страх і ризик».

Необхідно також враховувати специфічність освітніх послуг, які, по-перше, є нематеріальними (їх неможливо «відчути» до моменту придбання) для більшої наочності вони можуть бути проілюстровані навчальними планами, програмами, інформацією про умови та форми надання послуг, сертифікатами, ліцензіями. По-друге, сучасні освітні послуги неможливо відділити від суб'єктів, що їх надають, а заміна одного викладача іншим може суттєво змінити процес надання та якість освітньої послуги. По-третє – освітні послуги неможливо попередньо заготовити, зберігати в очікуванні підвищення попиту на них, позаяк, на відміну від процесу реалізації товару, надання освітньої послуги відбувається протягом тривалого часу, а якість отриманих послуг можна оцінити тільки через деякий час, у процесі реалізації знань та навичок спеціалістів у практичній професійній діяльності.

Розглядаючи проблему державної освіти, або ж освітніх послуг, які надають державні освітні заклади, актуальним є питання благодійних добровільних внесків, що існують у сучасних умовах. Зокрема, під час наради з питань прозорості благодійної та спонсорської допомоги навчальним закладам міста заступник голови КМДА Ганна Старостенко повідомила про те, що допомога батьківської громади й меценатів навчальним закладам столиці при підготовці до нового навчального 2014–2015 року склала понад 43 млн. грн. Також вона звернулася до освітян із проханням розглядати батьків як інвесторів і зазначила: «Навчальні заклади мають пропонувати їм свої бізнес-плани та моделі взаємодії для максимально ефективного й прозорого використання їхніх коштів» [2]. У той же час, представник батьківської громади зауважив: «Започаткована нещодавно практика відкриття та контролю за використанням не лише приватних, а й державних коштів є дуже позитивною й обнадійливою» [2]. Будемо сподіватися, що зазначені кроки матимуть позитивні наслідки у процесах модернізації сучасної освітньої галузі, а думка Є. Пінчука про те, що «засадничою характеристикою вітчизняної системи освіти, яка здатна сприяти її розвитку та входженню України в глобальний освітній простір, є відкритість освіти новим цивілізаційним цінностям і викликам співробітництва, що відповідають і специфіці глобального відкритого інформаційного суспільства, і напряму глобальних перетворень у світі, і споконвічним культурним традиціям української освіти» [6, с. 6] є цьому підтвердженням. Звісно, проблема якості вищої освіти, на думку П. Сауха, «може бути розв'язаною лише за умови загальнодержавного, системного підходу на основі нової, науково обґрунтованої парадигми. Якість вищої освіти передбачає не лише істотну структурно-організаційну перебудову, нову модель педагогічного процесу, а й зміну її соціальної мети та завдань. Досягнення цієї мети потребує осучаснення філософсько-аксіологічних засад вищої освіти, обґрунтування і впровадження нового менеджменту якості освіти» [8, с. 376].

Перш ніж перейти до висновку, хочемо зауважити що не втрачає своєї актуальності зміст Національної доктрини розвитку освіти, в якій ще у 2002 році було зауважено що «Актуальним завданням є забезпечення доступності здобуття якісної освіти протягом життя для всіх громадян та дальше утвердження її національного характеру. Мають постійно оновлюватися зміст освіти та організація навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень. Критичним залишається стан фінансування освіти і науки, недостатнім є рівень оплати праці працівників освіти і науки» [9]. А отже, проблема все ще залишається відкритою і потребує вирішення, адже «вища освіта має бути фундаментальною, базуватися на сучасних досягненнях

науки, здійснюватися за новітніми педагогічними технологіями. Професійно підготовлений фахівець – це особистість, громадянин з високим рівнем культури, морально-духовними цінностями. Суспільно неконтрольований розвиток техніки й технології, упровадження масштабних технічних проектів спричинили глобальну кризу цивілізації. Вихід з неї можливий лише шляхом здійснення освітньо-інтелектуальної, освітньо-виховної модернізації в системі освіти, й передусім у професійній освіті [1, с. 256]. Слушною є також думка П. Сауха про те, що «Грунтуючись на сучасному стані української системи вищої освіти та враховуючи процеси її «масовізації», відірваності від життя й галузевої розпорошеності (і враховуючи світові процеси), першим кроком освітньої політики мала б бути, на наш погляд, її детальна інвентаризація та оптимізація мережі вищих навчальних закладів. Остання має здійснюватись шляхом консолідації, об'єднання, укрупнення на основі спеціальної державної цільової програми. Й не лише тому, що у нас багато вищих навчальних закладів (це не така вже й велика біда), а тому, що в Україні мало потужних університетів, які були б конкурентоспроможними у світовому освітньому просторі. Критерієм процесу оптимізації має бути ефективність і якість освітньої та наукової діяльності вищого навчального закладу. Адже рівний і справедливий доступ у випадку неякісної освіти втрачає будь-який сенс» [5, с. 41]. На наш погляд, і досі в Україні залишаються відкритими питання випереджального, інноваційного розвитку освіти, а система концептуальних ідей та поглядів на стратегію і основні напрями розвитку освіти у першій чверті ХХІ століття, окреслена у Національній доктрині розвитку освіти, перебуває у стадії розробки як у державному, так і в приватному секторі.

Слід зазначити, що хоча сьогодні різним аспектам теорії і практики застосування моделей управління освітньою діяльністю приділяється значна увага, утім ефективні конкурентні стратегії управління освітою починають тільки розроблятися. Тому досвід організації такого роду механізмів поки недостатній і потрібне проведення додаткових досліджень для вироблення напрямів управління окресленими процесами.

Важливими є подальші дослідження теоретичних підходів до організації та управління конкурентоспроможністю на ринку освітніх послуг. Актуальність і необхідність обговорення вищевикладеного матеріалу не викликає сумніву, особливо на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти. Адже майбутнє нашої держави і суспільства залежить від прийнятих вже сьогодні рішень, від правильно обраних шляхів і стратегічних напрямків піднесення України на нові щаблі суспільного, політичного та економічного розвитку. Саме тому досліджувана проблема та її окремі аспекти на конкретному етапі розвитку потребують актуалізації і подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубасенюк О. А. Модернізація системи освіти в Україні в умовах сучасних глобалізаційних процесів // Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія : монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огневюка, Світлани Сисоевої. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – С. 253–262.
2. Заступник голови КМДА пропонує освітянам розглядати батьків як інвесторів / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела : <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=3508>
3. Інформація з Єдиної державної електронної бази з питань освіти станом на 17.07.2014 / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела : <http://www.euroosvita.net/prog/print.php/prog/print.php?id=1486>
4. Міністр освіти: «відповідальність за якість освіти ми покладемо на університети». *Інтерв'ю Міністра освіти і науки України Інтернет-виданню «Апостроф»* / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела : <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=1&id=3458>
5. Модель реформування вітчизняної університетської освіти / П. Саух // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2013. – Вип. 3–4. – С. 41–45.
6. Пінчук Є. О. Модернізація української системи освіти як теоретико-філософська і практична проблема : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук / Пінчук Євген Анатолійович, 2010. – 26 с.
7. Парадокси пострадянського світу: освіта і наука України в контексті нинішньої політичної ситуації. / Переклад тексту доповіді экс-міністра освіти і науки Сергія Квіта на засіданні Атлантичної ради 23 травня 2016 р. у Вашингтоні / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела : <http://vnz.org.ua/statti/9258-dopovid-sergija-kvita-na-zasidanni-atlantychnoyi-rady>

8. Саух П. Ю. Сучасна освіта : портрет без прикрас : монографія. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 382 с.

9. Указ Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти» / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

10. Яблонський В. А. Щодо концепції реформування вищої освіти в Україні / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела : <http://www.anvsu.org.ua/index.files/Articles/Jablonskiy1.htm>

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВИМІР ГЛОБАЛЬНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОБЛЕМ: ФІЛОСОФСЬКО- РЕЛІГІЄЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ

к. філос. н. Мельничук В. В.,

Україна, Житомир, Житомирський національний агроекологічний університет

Abstract. *The global population problem in the light of the Christian faith is analyzed in the article. Noted that religion is one of the most powerful factors of demographic processes influencing demographic behavior and, in some cases, determine indicators such as fertility and mortality, the number of marriages and divorces, etc., and has the potential to optimize them. In all religious doctrines, rules that govern demographic behavior are relevant.*

Christianity as a system of religious and philosophical views, as well as a structure with its laws of development, affects the environment in which it operates, including demographic development. Christian churches condemned the fact that the world is gradually produced attitude to human life as a product that can dispose of along with material goods.

It is noted that Christian theologians suggest the following ways to overcome the demographic crisis as the spiritual transformation of humanity and changing its values. Responsibility for its implementation rests with the international community, because only united efforts can solve global problems. That fact that it is impossible to overcome the demographic crisis only through economic methods and approaches is proved, but it can be overcome with the help of harmonization of spiritual development and updating of special public attention on the problems of the family.

The importance of ideas that can unite people to overcome the demographic crisis is proved in the article. Christian churches try to rethink demographic trends in human development and provide recommendations to eliminate their negative aspects.

Keywords: *Christianity, global demographic problems, demographic development, demographic trends, spirituality, family, values.*

Важливою проблемою сучасності, яка спричинена глобалізаційними процесами, є нерівномірний демографічний розвиток людства. На тлі швидкого збільшення чисельності населення Землі деякі країни, зокрема і Україна, перебувають у стані демографічної кризи, тобто зменшення кількості жителів. Закономірно виникає запитання щодо причин таких явищ, адже економічне та соціальне благополуччя не може гарантувати вирішення окреслених проблем, що набули глобальних масштабів. В умовах, коли результат конкурентного протистояння визначається не сировинною сферою, а передовими позиціями в наукових, інформаційних, високотехнологічних галузях, фізіологічні, психологічні, соціокультурні якості людини набувають критично вагомого значення.

Зважаючи на вищезазначене, необхідним є вивчення і розрізнення тих демографічних процесів, які є об'єктивними і не можуть бути об'єктом управління (демографічний перехід, загальна тенденція старіння населення та ін.) і тих, на які можна здійснювати вплив (планування сім'ї, покращення якості життя населення, пропаганда здорового способу життя та ін.) [2, с.137–138]. На нашу думку, важливим є виявлення позаекономічної ідеї, здатної об'єднати людей для вирішення даних проблем, адже економічний складник важливий, але вторинний, оскільки виховання, освіта, наука повинні бути домінуючими чинниками демографічного розвитку суспільства.

Метою статті є здійснення філософсько-релігієзнавчого аналізу демографічних проблем, а також шляхів їх подолання з точки зору християнства.